

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 25317/2023
23.11.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., Република Албанија, чији је пуномоћник Александра Златић адвокат из ..., против тужене Републике Србије - Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво са седиштем у Београду, ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1221/23 од 23.05.2023. године, која је исправљена решењем тог суда Гж 1221/23 од 20.09.2023. године, у седници већа одржаној дана 23.11.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија тужене и **ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж 1221/23 од 23.05.2023. године, исправљена решењем тог суда Гж 1221/23 од 20.09.2023. године, у преиначујућем делу другог става изреке тако што **СЕ ОДБИЈА** као неоснована жалба тужиоца и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду П 1987/21 од 21.11.2022. године у делу другог става изреке за износ од 1.000.000,00 динара са каматом, као и у ставовима трећем и четвртном изреке (одлука о трошковима) тако што се тужена **ОБАВЕЗУЈЕ** да накнади тужиоцу трошкове првостепеног поступка у износу од 296.850,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате и 193,81 евро са законском затезном каматом од извршности до исплате у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан исплате у року од 15 дана од дана пријема отправка ове пресуде, а **ОДБИЈА** захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

У преосталом делу ревизија тужене, изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1221/23 од 23.05.2023. године која је исправљена решењем тог суда Гж 1221/23 од 20.09.2023. године, **ОДБИЈА СЕ** као неоснована.

Свака странка сноси своје трошкове поступка по ревизији.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 1987/21 од 21.11.2022. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и обавезана тужена да на име накнаде нематеријалне штете за душевне болове због повреде угледа, части, слободе и права личности услед неоснованог лишења слободе исплати тужиоцу износ од

4.000.000,00 динара са законском затезном каматом од 21.11.2022. године до исплате. Ставом другим изреке, делимично је одбијен тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени да, поред износа досуђеног првим ставом изреке, исплати износ од још 3.950.000,00 динара са каматом од дана пресуђења. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да надокнади тужиоцу трошкове парничног поступка у износу од 311.750,00 динара и износу од 193,81 евра у динарској противвредности на дан исплате, у року од 15 дана од дана пријема писменог отправка одлуке, са законском затезном каматом од дана извршности одлуке до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 1221/23 од 23.05.2023. године која је исправљена решењем тог суда Гж 1221/23 од 20.09.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена пресуда Вишег суда у Београду П 1987/21 од 21.11.2022. године у првом ставу изреке. Ставом другим изреке, преиначена је пресуда Вишег суда у Београду П 1987/21 од 21.11.2022. године у другом ставу изреке тако што је обавезана тужена да на име накнаде нематеријалне штете због повреде угледа, части, слободе и права личности услед неоснованог лишења слободе тужиоцу, поред износа досуђеног првим ставом изреке првостепене пресуде, исплати износ од још 1.000.000,00 динара са законском затезном каматом од 21.11.2022. године до исплате, док је у преосталом делу - за износ од 2.950.000,00 динара са законском затезном каматом од 21.11.2022. године до исплате, пресуда Вишег суда у Београду П 1987/21 од 21.11.2022. године потврђена у другом ставу изреке, а жалба тужиоца одбијена као неоснована. Ставом трећим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у трећем ставу изреке пресуде Вишег суда у Београду П 1987/21 од 21.11.2022. године тако што је обавезана тужена да надокнади тужиоцу трошкове првостепеног поступка у износу од 306.850,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате и у износу од 193,81 евра са законском затезном каматом од извршности до исплате у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан исплате. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да на име трошкова поступка исплати тужиоцу износ од 61.800,00 динара. Ставом петим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију из свих законом предвиђених разлога.

Тужилац је у одговору на ревизију предложио да се иста одбије као неоснована и тужена обавезе на накнаду трошкова поступка поводом тог правног лека.

Одлучујући о изјављеној ревизији у складу са чланом 403. став 2. тачка 2. и чланом 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија тужене делимично основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Ревизијом се посебно не указује на друге битне повреде одредаба парничног поступка због којих се, под условима прописаним чланом 407. став 1. тачке 2. и 3. ЗПП, тај правни лек може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је лишен слободе 18.04.2017. године, када је одређено његово задржавање у трајању од 48 сати, а решењем судије за претходни поступак Вишег суда у Београду Кпп 130/17 од 20.04.2017. године одређен

му је притвор на основу члана 211. став 1. тачке 1, 2. и 3. ЗКП. Тужиоцу је притвор више пута продужаван из разлога предвиђених чланом 211. став 1. тачке 1. и 3. ЗКП. Пресудом Вишег суда у Београду К 427/17 од 21.06.2019. године тужилац је ослобођен од оптужбе да је извршио кривично дело неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога из члана 246. став 1. у вези члана 33. КЗ. Решењем тог суда од истог дана према тужиоцу је укинут притвор. Тужилац је рођен 1980. године. У време лишавања слободе и одређивања притвора био је ожењен и отац троје деце узраста од три до осам година. У притворским просторијама првих шест месеци боравио је са још 12 притвореника, са којима се није могао споразумевати јер није знао српски језик, а имао је и непријатности због свог имена (тужилац је Албанац). Током времена је донекле савладао српски језик и успевао да комуницира са осталим притвореницима, а након шест месеци премештен је у просторију у реновираном делу затвора, у којој су смештајни услови били бољи. Тек након годину и по дана од притварања добио је могућност да једном месечно телефоном разговара са својом породицом, а након тога чланови породице су повремено долазили у посету. Са затворским особљем није имао проблема. Тужиочева мајка, која је била срчани болесник, током његовог боравка у притвору доживела је инфаркт. Због притварања изгубио је посао (према личним подацима из изреке кривичне пресуде, тужилац је лице без посебне професије и запослен је у пекари која је у породичном власништву), а пријатељи у Албанији су о њему променили мишљење.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да тужилац има право на тражену накнаду нематеријалне штете за душевне болове због неоснованог лишења слободе у смислу члана 584. ЗПП, чију висину је одредио применом члана 200. Закона о облигационим односима и узимајући у обзир све околности случаја.

Другостепени суд је, одлучујући о жалбама странака, прихватио становиште нижестепеног суда о праву тужиоца на накнаду нематеријалне штете, али је сматрао да је погрешно примењено материјално право при одређивању њене висине. По оцени тог суда, правична новчана накнада нематеријалне штете износи 5.000.000,00 динара, због чега је преиначио првостепену пресуду и повисио досуђени износ накнаде.

Одредбом члана 200. став 2. Закона о облигационим односима прописано је да се приликом одлучивања о захтеву за накнаду нематеријалне штете, као и о њеној висини, води рачуна о значају повређеног добра и циљу коме накнада служи, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом. Код одређивања накнаде нематеријалне штете за душевне болове због неоснованог лишења слободе, узима се у обзир низ субјективних и објективних околности.

По становишту ревизијског суда, узимајући у обзир све околности које су и нижестепени судови имали у виду, правична новчана накнада за душевне болове тужиоца због неоснованог лишења слободе износи 4.000.000,00 динара. Тим износом тужиоцу се пружа задовољење (циљ накнаде нематеријалне штете није реституција, већ сатисфакција), а његова висина је одређена и уз вођење рачуна о конкретним друштвеним приликама и накнадама које се досуђују за друге видове нематеријалне штете.

Из наведених разлога, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено је као у делу првог, а на основу члана 414. став 1. истог закона као у делу другог става изреке.

Преиначење другостепене пресуде у погледу одлуке о главној ствари утицало је и на део одлуке о споредном потраживању - трошковима поступка, који су умањени за висину разлике судске таксе за тужбу и првостепену пресуду. У преосталом делу, досуђени трошкови поступка били су нужни, укључујући и путне трошкове тужиоца за долазак у седиште суда, јер се чињенице битне за оцену душевних болова оштећеног могу утврдити само из његовог исказа, а тужена није у вансудском поступку обештетила тужиоца.

Тужилац нема право на трошкове поступка по ревизији јер по оцени Врховног суда трошкови одговора на ревизију нису били нужни, а тужена је у том поступку само делимично успела. С тога је, на основу члана 165. став 1. и 2. у вези члана 153. став 2. и 154. ЗПП одлучено као у трећем ставу изреке.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић